

Jaarverslag 2015
Commissie van Toezicht op de
Arrestantenzorg Limburg

Auteur: mevrouw drs. N.G.M. Loos- van der Burg, bestuursondersteuning Staf.

Datum: 1 maart 2016

Corsapostnummer: 16PLU20014

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	3
1 Inleiding	4
1.1 De wettelijke basis en samenstelling van de commissie	4
1.2 De taken en werkwijze van de CTA	5
2 Bevindingen en aanbevelingen	6
2.1 Ontvangst en rondleiding	6
2.2 Huisvesting	6
2.2.1 Cellen	6
2.2.2 Ophoudkamers	7
2.2.3 Luchtplaatsen	8
2.2.4 Sanitair	8
2.2.5 Overige ruimten	8
2.3 Vervoer	9
2.4 Veiligheid	9
2.4.1 Ontruimingsplannen	9
2.4.2 BHV	9
2.4.3 Protocollen	9
2.4.4 Landelijk Reglement Arrestantenzorg	10
2.4.5 Risicovolle situaties	10
2.5 Verzorging / bejegening	10
2.5.1 Medische zorg	10
2.5.2 Oogdouches	11
2.5.3 Persoonlijke verzorging	11
2.6 Bevindingen van arrestanten	11
2.7 Thema's	12
2.7.1 Suïcide preventie	12
2.7.2 Inspecties ten tijde van evenementen	12
2.7.3 Inspecties aan voetbalstadions	12
2.7.4 Oneigenlijk gebruik politiecellen	12
2.7.5 Mechanische middelen	13
2.7.6 Bezoek SPT	13
Bijlage 1: Overzicht van de inspectiebezoeken in 2015	14
Bijlage 2: Overzicht van de vergaderingen in 2015	16

SAMENVATTING

De commissie van toezicht op de arrestantenzorg Limburg (hierna CTA Limburg) heeft in 2015 in totaal 45 inspecties uitgevoerd. Hierbij zijn de cellencomplexen te Heerlen, Roermond, Maastricht en Venlo bezocht, de ophoudkamers van de gerechtsgebouwen te Roermond en Maastricht en de ophoudkamers van 18 verschillende basiseenheden. Daarnaast zijn de ophoudfaciliteiten bij de voetbalstadions van MVV en VVV geïnspecteerd.

Naar aanleiding van deze inspecties zijn door de commissie diverse aanbevelingen aangedragen. Hieronder een opsomming van de 3 voornaamste aanbevelingen.

Gebruik ophoudkamers

Het voornaamste aandachtspunt bij de ophoudkamers op de basiseenheden vormt volgens de commissie de keuze en vervolgens de communicatie intern of de kamers in gebruik zijn of niet. Diverse malen heeft de commissie de politieleiding erop geattendeerd dat uit inspecties blijkt dat het onduidelijk is wat de status van een ophoudkamer is. Ruimtes worden gebruikt voor andere doeleinden waaronder opslag. In deze gevallen heeft de commissie dringend geadviseerd om de ophoudkamers onbruikbaar te maken, door de sloten uit de deuren te verwijderen. Deze aanbeveling is in 2015 niet overgenomen, met een enkele uitzondering daargelaten.

Verblijfsduur

De verblijfsomstandigheden bij de ophoudkamers van de gerechtsgebouwen zijn onvoldoende om langdurig verblijf te faciliteren. Soms ontbreekt het aan voeding en er zijn bijvoorbeeld geen voorzieningen om te luchten. Door verschillende oorzaken komt het geregeld voor dat de door de LCCTA gehanteerde maximale norm van 6 uur ophouden (inclusief vervoer) wordt overschreden. Deze situatie acht de commissie zorgelijk. Om hier meer inzicht in te krijgen zal de CTA in 2016 de ingeslotenen bij interviews specifiek hieromtrent bevragen, maar ook de medewerkers van de cellencomplexen bij de rechtbanken.

Actualiteit protocollen en (ontruimings-)plannen

De commissie heeft ook in 2015 diverse malen geconstateerd dat ontruimingsplannen en protocollen wel voorhanden zijn, maar onduidelijk is in hoeverre deze nog actueel zijn door het feit dat alleen de opsteldatum op het voorblad is aangegeven. De commissie raadt in dit geval aan om jaarlijks het plan of protocol op juistheid en actualiteit te controleren en hiervan melding te maken op het voorblad. Bij het gerechtsgebouw in Roermond is deze aanbeveling tot tevredenheid van de commissie inmiddels opgepakt.

1. INLEIDING

Voor u ligt het jaarverslag 2015 van de Commissie van Toezicht op de Arrestandenzorg Limburg. Deze is, evenals het jaarverslag 2014, op verzoek van het landelijk centrum Commissies van Toezicht Arrestandenzorg (LCCTA) volgens een vast format opgesteld, waardoor het mogelijk wordt over meerdere jaren een duidelijker beeld te verkrijgen over de ontwikkeling van de kwaliteit van de arrestandenzorg in Nederland.

Dit hoofdstuk gaat in op de wettelijke basis van de commissie van toezicht op de arrestandenzorg en op de samenstelling, taak en werkwijze van de commissie in Limburg.

1.1 De wettelijke basis en samenstelling van de commissie

In navolging van de ingang van de Nationale politie per 1 januari 2013, is met ingang van die datum de Regeling beheer politie en als afgeleide hiervan de Regeling toezicht arrestandenzorg 2013 van kracht geworden. Deze regeling omschrijft onder andere de samenstelling, taken en werkwijze van de commissie. Tevens staat de nieuwe rol van het landelijk centrum benoemd, dat zich concentreert op uniformering van de inspecties op basis van kwaliteitscriteria.

Per 1 juli 2015 is de Regeling beheer politie vervangen door het Besluit beheer politie. Daarin is de grondslag voor het toezicht op arrestandenzorg door de CTA's vastgelegd. Om de onafhankelijkheid van de CTA's te benadrukken en te borgen, is in het Besluit beheer politie bepaald dat in plaats van de korpschef, de Minister van Veiligheid en Justitie de (plaatsvervangend) voorzitter en leden van de CTA's benoemt en nadere regels stelt omtrent het toezicht op de arrestandenzorg. Deze regels zijn vastgelegd in de Regeling toezicht arrestandenzorg politie (Rtap). Gelijkzeitig is de Regeling toezicht arrestandenzorg 2013 vervallen.

In artikel 2 Rtap, is bepaald dat de CTA bij de samenstelling van de commissie rekening dient te houden met de benodigde maatschappelijke en bestuurlijke deskundigheid en ervaring van de leden (lid 5). De CTA bestond in 2015 uit de volgende leden:

drs. J.F.H.A.B. Waals (voorzitter)	voormalig burgemeester gemeente Venray (1 april 2018 verloopt de maximale zittingstermijn)
M. Meijer (vicevoorzitter)	hoofd veiligheid Penitentiaire Inrichtingen Zuid-Oost (1 november 2016 verloopt de maximale zittingstermijn).
T.H. Bergmans	vertrouwenspersoon Zuiderland medisch centrum (1 november 2016 verloopt de maximale zittingstermijn)
L.G.J. Dircks	gepensioneerd afdelingshoofd bijzondere zorgafdeling in de PI De Geerhorst te Sittard (1 januari 2017 verloopt de maximale zittingstermijn)
mevrouw H.C. van Wijk MPM	voorzitter centrale directie Stichting LVO (Limburgs Voortgezet Onderwijs) (herbenoeming per 1 juli 2018)
mevrouw mr. E.J.A. Roeleven	zelfstandig advocaat Hoensbroek (Heerlen) (herbenoeming per 1 juli 2018)
F.A.J. Schmeetz	gepensioneerd huisarts, parttime docent huisartsenopleiding Maastricht (herbenoeming per 1 juli 2018)
mevrouw mr. M.C.M. Hamer	rechter bij de rechtbank Limburg (wegens nieuwe werkplek in Amsterdam uit dienst getreden per 1 april 2015)
mr. L.T.A.R. van Lier	gerechtssecretaris Rechtbank Oost-Brabant (herbenoeming per 1 november 2019)

Het secretariaat van de CTA werd vervuld door een beleidsmedewerker van de staf van de Politie eenheid Limburg, mevrouw drs. N.G.M. Loos -van der Burg. Mevrouw M.M.J. van Altena-Köster verzorgde de secretariële en administratieve ondersteuning.

De CTA participeert in landelijke overleggen. De voorzitter is lid van het landelijk centrum en de secretaris neemt deel aan het landelijk secretarissenoverleg. Voor meer inhoudelijk informatie over het LCCTA verwijs ik u naar het Jaarverslag 2014, Landelijk centrum commissies toezicht arrestantenzorg.

1.2 De taken en werkwijze van de CTA

De CTA heeft in ieder geval tot taak¹:

1. zich regelmatig en op het door haar te bepalen tijdstip door inspecties op de hoogte te stellen van de toestand van de arrestantenzorg teneinde haar taken zo goed mogelijk te kunnen vervullen;
2. jaarlijks uiterlijk 1 maart rapport uit te brengen aan de minister over haar werkzaamheden en bevindingen. De commissie brengt deze rapportage ook ter kennis aan de politiechef en burgemeesters binnen de eenheid. Dit rapport is openbaar;
3. verslag te maken van de bevindingen tijdens een inspectie ten behoeve van de voor de arrestantenzorg direct verantwoordelijke leidinggevende. De politiechef ontvangt een afschrift van dit verslag.

Teneinde de genoemde taken zo goed mogelijk te kunnen vervullen, dienen de commissieleden zich regelmatig door eigen waarneming op de hoogte te stellen van de toestand van de arrestantenzorg. De leden hebben daartoe te allen tijde toegang tot de politiecellencomplexen, de ophoudkamers op de eenheden en het cellencomplex binnen de gerechtsgebouwen. Daarbij ontvangen ze van de politiechef en alle overige ambtenaren alle door hen gewenste inlichtingen en hebben ze het recht, alle op de arrestantenzorg betrekking hebbende bescheiden, waaronder tevens worden begrepen de persoonsgegevens van de ingeslotenen, in te zien². Leden van de commissie zijn tot geheimhouding verplicht van al hetgeen hen hierbij ter kennis komt³.

¹ Artikel 5 Rtap 2015

² Artikel 5 lid 5 Rtap 2015

³ Artikel 5 lid 6 Rtap 2015

2. Bevindingen en aanbevelingen

In 2015 hebben de commissieleden in totaal 45 inspecties uitgevoerd. De cellencomplexen Heerlen, Maastricht, Venlo en Roermond werden vier keer bezocht. De ophoudkamers bij de Rechtbank Maastricht en Roermond zijn tevens 4 maal bezocht. Voorts zijn de ophoudkamers van 18 basiseenheden bezocht. Tot slot zijn de faciliteiten bij het voetbalstadion van MVV en VVV geïnspecteerd waarbij de werkwijze bij aanhouding centraal stond.

Extra aandacht is geschonken aan het inspecteren van cellencomplexen ten tijde van (grote) evenementen, waaronder carnaval en Serious Request in Heerlen, met als doel, na te gaan hoe de arrestantenzorg functioneert bij verwachte drukte. Hiertoe is op andere tijdstippen geïnspecteerd, in casu in de avonduren en in het weekend.

De inspectiebezoeken zijn in bijna alle gevallen door twee commissieleden afgelegd. Een enkele keer bezocht een commissielid een cellencomplex of ophoudkamer alleen. De commissieleden zijn bij de inspecties in vrijwel alle gevallen vergezeld door een secretaris. Na elke inspectieronde heeft de CTA een samenvatting van de bevindingen met aanbevelingen verzonden aan de portefeuillehouder arrestantenzorg van de politie-eenheid Limburg en de desbetreffende chef van het basisteam.

2.1 Ontvangst en rondleiding

In vrijwel alle gevallen vonden de ontvangsten en rondleidingen door de politieambtenaren op een vriendelijke en correcte wijze plaats. Men is behulpzaam en beantwoordt zo goed als mogelijk alle vragen van de commissie. Bij de cellencomplexen wordt standaard om legitimatie gevraagd (met een enkele uitzondering daargelaten). De commissie constateert dat dit bij de basiseenheden slechts sporadisch het geval is.

Op de basiseenheden Leudal/Maasgouw, Sittard, Helden-Panningen, Geleen, Horst, Kerkrade en Stein werd niet gevraagd om legitimatie.

Opvallend te noemen was de houding van een baliemedewerkster bij de inspectie van het cellencomplex te Venlo in het tweede kwartaal. Zij weigerde de commissieleden een gesprek aan te gaan met een arrestant. Zij noemde dit aapjes kijken en weigerde hier aan mee te werken. Hieruit blijkt dat niet iedere medewerker bekend is met het bestaan en de bevoegdheden van de CTA.

2.2 Huisvesting

Het onderwerp huisvesting is bij de diverse inspecties aan bod gekomen. Alle cellencomplexen zijn in 2015 meerdere malen onderworpen aan een grondige inspectie, waarbij de inrichting, voorzieningen, onderhoud (waaronder hygiëne) van de cellen en overige ruimten is gecontroleerd. Hierbij zijn slechts enkele onvolkomenheden geconstateerd.

2.2.1 Cellen

De cellen binnen de eenheid Limburg voldoen over het algemeen aan de daaraan in regelgeving gestelde eisen met betrekking tot de afmetingen⁴, inrichting⁵ en voorzieningen⁶. Bij het onderhoud⁷ van de cellen is wel een opmerking geplaatst. Het is wellicht niet te voorkomen, maar op enkele plekken was er sprake van bekladding/ bekrassing. Hierop

⁴ Minimale maatvoering (2,5 m x 2,2 m x 2,8 m en een minimale inhoud van 9 m³)

⁵ Tafel, stoel, bed, toilet, onwrikbaar vast bevestigd, werkbare afstand stoel-tafel, bedmaat minimaal 210 cm, deur naar buiten draaiend.

⁶ Verwarming tot 22 graden, voldoende (nood)verlichting, voldoende lichtopening voor dag-nachtcyclus, voldoende ventilatie, communicatie met bewaking/ intercom, radio aanwezig en camera functioneert bij observatie/claustrofobie/isoleercel.

⁷ Beschadigingen, bekladding/bekrassing en schoongehouden.

wordt vanuit de politie wel actie ondernomen, door het inhuren van een schildersbedrijf om eens in de zoveel tijd alle cellen opnieuw te voorzien van een krasvaste laag verf.

In Venlo werd bij de inspectie in het eerste kwartaal geconstateerd dat de aanbeveling van de commissie om een luik aan te brengen in de deur van de isoleercel was overgenomen. Deze was er voorheen niet, wat leidde tot een onaanvaardbaar veiligheidsrisico voor de arrestatenverzorgers.

2.2.2 Ophoudkamers

In het gerechtsgebouw te Roermond is geen sprake van cellen, maar van ophoudkamers, welke voldoen aan de gestelde eisen⁸. Er zijn 14 eenpersoonskamers, twee meermansophoudkamers en één gecapitonneerde met video bewaking. Daarnaast zijn er twee kamers voor op civiele gronden geplaatste minderjarigen, met een veel vriendelijker uitstraling en speciale voorzieningen zoals een televisie. Alle ruimten zijn schoon en goed onderhouden.

Het gerechtsgebouw te Maastricht heeft 17 ophoudkamers, waarvan 2 met de mogelijkheid tot observatie. De inspectie in het eerste kwartaal leerde dat tot grote tevredenheid van de commissieleden alle aanbevelingen van voorgaande inspecties adequaat zijn opgepakt. Zo is de vloerbedekking verwijderd en is er een nieuwe gladde vloer gestort. Dit is veel hygiënischer en veiliger. Ook zeer positief was het feit dat er, na aandringen van de commissie, 4 nieuwe grote monitoren zijn geplaatst waarop de verzorgers de omgeving beter kunnen controleren. Tot slot is er een AED aangebracht bij de wacht. Stuk voor stuk prima aanpassingen welke de veiligheid van zowel de ingeslotenen als de verzorgers ten goede komen.

De ophoudkamers binnen de basiseenheden vallen onder de verantwoordelijkheid van de desbetreffende chef van het basisteam. Ook in 2015 heeft de commissie enkele noemenswaardige bevindingen gedaan.

Gezien het feit dat de basiseenheid in Horst tot 2020 zal fungeren als groot politiesteunpunt, heeft de commissie aanbevolen dat het complex geüpgraded wordt naar een volwaardig en adequaat bureau met ophoudkamers. Dit zal onder andere inhouden dat alle ruimtes behoorlijk worden schoongemaakt en dat ook dagelijks c.q. wekelijks wordt bijgehouden.

Het gebouw van de basiseenheid Stein maakte bij inspectie in zijn geheel een schone indruk. Het oogde opgeruimd en het ruikt er aangenaam.

Vanwege bezuinigingen werden in 2015 geen reparaties of aanpassingen gedaan aan de gebouwen en inrichting van de basiseenheden Gennep en Venray. Deze panden zijn sterk verouderd en men moet naar eigen zeggen roeien met de riemen die ze hebben.

Het voornaamste aandachtspunt bij de ophoudkamers op de basiseenheden vormt volgens de commissie de keuze en vervolgens de communicatie intern of de kamers in gebruik zijn of niet. Diverse malen heeft de commissie de politieleiding erop geattendeerd dat uit inspecties blijkt dat het onduidelijk is wat de status van een ophoudkamer is. Ruimtes worden gebruikt voor andere doeleinden waaronder opslag. In deze gevallen heeft de commissie dringend geadviseerd om de ophoudkamers onbruikbaar te maken, door de sloten uit de deuren te verwijderen. Deze aanbeveling is in 2015 niet overgenomen, met een enkele uitzondering daargelaten. Tevens vraagt de commissie om tijdig geïnformeerd te worden indien een pand gesloten is, dit na een vergeefse poging de ophoudkamers in Tegelen te inspecteren. De commissie stond daar in het eerste kwartaal voor een gesloten deur.

⁸ Deur naar buiten draaiend, transparant deel van slagvast glas in deur ophoudkamer, communicatie met bewaking (intercom), verwarming tot 22 graden, voldoende ventilatie, redelijke omvang, beschadigingen, bekladding/ bekrassing, schoongehouden.

2.2.3 Luchtplaatsen

Qua inrichting van de luchtplaatsen op de cellencomplexen is weinig op te merken⁹. Hoewel minder ernstig dan voorgaande jaren vormt wederom de schoonmaak hierbij het grootste aandachtspunt. Vooral de muren van de luchtplaats zijn dikwijls vies en besmeurd met allerlei vuiligheid en op de vloeren liggen sigarettenpeuken.

2.2.4 Sanitair

Het sanitair is qua inrichting¹⁰ op orde. Wel heeft de commissie bij het cellencomplex te Venlo geconstateerd dat de deuren van de douches op de bovengang half open zijn. Die op de benedengang niet. Bij beide douches kan hierdoor geen observatie van de arrestant plaatsvinden, doordat de deuren geheel tot bovenaan sluiten. De commissie beveelt aan van de douchedeuren het bovenste gedeelte te verwijderen zodat direct contact met arrestant mogelijk blijft.

De commissie vindt het ontoelaatbaar en onveilig dat beide deuren van de toiletten in de bovengang van het cellencomplex in Venlo van binnen kunnen worden gesloten. De commissie adviseerde ten eerste aan in elk geval van één toilet het slot te verwijderen. Het voorstel luidde: Maak van één toilet een gezamenlijk toilet voor personeel zodat het andere toilet voor arrestanten beschikbaar is. Bij het personeelstoilet kan het slot uiteraard gehandhaafd blijven.

De bruine kalkaanslag in de toiletpotten bij het cellencomplex te Roermond blijft een aandachtspunt. Ondanks diverse schoonmaakpogingen, blijft de aanslag aanwezig. Denk in dit geval aan vervanging.

Het plankje en de wasbak in de doucheruimte op de bovenste etage in het complex te Roermond zaten los. Deze waren in het laatste kwartaal vastgezet.

In de ophoudkamer in de basiseenheid Gennep bevindt zich een toilet. Hierin wordt dikwijls uit balorigheid allerlei troep gestopt. De commissie heeft geadviseerd het toilet te verwijderen of adequaat af te dekken.

Bij het cellencomplex Venlo beveelt de commissie aan om de haak bij de doucheruimte te vervangen door een kunststof haakje welke middels een plakstrip aan de muur bevestigd kan worden, i.t.t. de haak die nu met schroeven in de muur bevestigd zit.

2.2.5 Overige ruimten

De commissie heeft op diverse plekken geconstateerd dat in de verhoorkamers het telefoontoestel, de monitor en het modem van de PC los op het bureau staan. Dit acht de commissie voor de veiligheid van de verbalisanten niet wenselijk. Hierop wordt door de commissie geadviseerd de kabels weg te werken in een zogenaamde kabelgoot en de overige onderdelen te fixeren aan de tafel.

De aandachtspunten welke eind 2014 bij het cellencomplex Heerlen bestonden (losse kabels langs het plafond, scherpe randen van de geluiddempende metalen platen in de verhoor/advocatenkamer) waren bij de inspectie in het eerste kwartaal van 2015 verholpen.

De rookmelder in de verhoorkamer bij de basiseenheid Leudal was met een blauwe handschoen en tape afgeplakt, de reden hiervoor was onduidelijk. In verband met de eigen veiligheid is dit ontoelaatbaar.

⁹ Minimale omvang 30 m2, deels overdekt, rasterwerk, camera functioneert, schoongehouden

¹⁰ Watertemperatuur (max. 40 graden), capaciteit warmwatervoorziening (1 x per 2 dagen douchen), drempel tegen overlopen, beschadigingen, schoongehouden.

De temperatuur in de centrale ruimte bij de arrestantenwacht van het cellencomplex te Roermond is buitengewoon hoog (mede door de aanwezige apparatuur). De commissie heeft geadviseerd om maatregelen te nemen die voldoen aan de ARBO richtlijnen voor werkruimtes.

2.3 Vervoer

Het onderwerp toezicht op transport is in de vergadering van maart besproken. Op dat moment bestond er voor het gebruik en de inrichting van politietransportmiddelen waarmee ingeslotenen worden vervoerd geen centraal programma van eisen en ook geen instructie ten aanzien van het gebruik daarvan. Om die reden heeft de commissie afgesproken om middels de door het LCCTA voorgestelde 3 mogelijkheden informatie over het transportmiddel en het transport zelf in te winnen (t.w. fysieke inspectie voertuigen, interview ingeslotenen, bestuderen van incidentmeldingen). Dit heeft in 2015 niet tot onvolkomenheden geleid. Wel tot verbazing over het ontbreken van autogordels in de arrestantenbusjes. Gelet op de veiligheid van arrestanten is het noodzaak dat ook voor hen de gewone verkeers- en veiligheidsregels gelden. Mocht er een klemmende reden zijn waarom dit in deze situatie niet kan dan verneemt de commissie dit graag.

De verblijfsduur van arrestanten in ophoudlocaties bij de rechtbank Maastricht loopt volgens de verzorgers daar onnodig op. Met name de arrestanten die vanuit Roermond worden binnen gebracht, verblijven te lang in deze ophoudkamers. Verbazend vindt men dat er wel door eigen collegae gereden kan worden naar Sittard maar 1 kwartier verder naar locatie Roermond moet door DV&O worden uitgevoerd. Dit heeft tot gevolg dat de arrestanten veel langer in de ophoudkamers verblijven en de reisbewegingen te lang zijn waardoor het kortetermijn-ophoud ruimschoots wordt overschreden. De commissie beveelt dringend aan de reisbewegingen onder de loep te nemen zodat de ophoudtermijn gekort kan worden. De commissie zou graag eens met DV&O willen spreken over de logistieke planning van het vervoer van arrestanten en over de verzorging van de arrestant tijdens dat vervoer. Ook in 2016 zal dit onderwerp bij inspecties aan de orde komen.

2.4 Veiligheid

2.4.1 Ontruimingsplannen

De commissie heeft ook in 2015 diverse malen geconstateerd dat de ontruimingsplannen wel voorhanden zijn, maar onduidelijk is in hoeverre het plan nog actueel is door het feit dat alleen de opsteldatum van het plan op het voorblad is aangegeven. De commissie raadt in dit geval aan om jaarlijks het plan op juistheid en actualiteit te controleren en hiervan melding te maken op het voorblad. Bij het gerechtsgebouw in Roermond is deze aanbeveling tot tevredenheid van de commissie inmiddels opgepakt.

2.4.2 BHV

Slechts op enkele plekken in de eenheid treft de commissie BHV-aanwezigheidsborden aan. Onduidelijk is welke BHV-er in dienst is. Daar waar BHV-aanwezigheidsborden ophangen is het zaak dat alle BHV-ers het gedrag vertonen dat zij zich bij binnenkomst aanmelden door het schuifje met hun naam erop om te zetten.

Naar zeggen wordt er op iedere ophoudlocatie jaarlijks geoefend met ontruiming. Op vrijwel iedere plek is op papier niet terug te vinden wanneer er een BHV-oefening heeft plaatsgevonden en met welk resultaat. Hierop heeft de commissie geadviseerd om verslagen van ontruimingsoefeningen op te nemen in de BHV-klapper. Dring er bij de organisator van de oefeningen op aan om verslagen te ontvangen. Zo kan iedereen kennis nemen van de leerpunten en is aantoonbaar dat, en wanneer er geoefend wordt.

2.4.3 Protocollen

Een terugkerend punt van aandacht is het protocol-beleid. Alle protocollen (waaronder hoe te handelen in het geval van (poging tot) suïcide en opvang verwarde personen) dienen van

recente datum te zijn en direct voorhanden, zodat deze in geval van nood direct geraadpleegd kunnen worden.

De inspectie in het derde kwartaal liet bij het cellencomplex te Venlo een duidelijke verbetering zien. De protocollen waren allen, geplastificeerd opgenomen in een zogenaamde 'molen'. De commissie acht dit een prima ontwikkeling en raadt aan dit bij alle locaties in te voeren. Ook bij de rechtbank in Roermond is de protocollenmolen in 2015 geïntroduceerd.

2.4.4 Landelijk Reglement Arrestantenzorg

Op grond van het Landelijk Reglement Arrestantenzorg¹¹ is het dragen van pepperspray en een wapenstok in het cellencomplex verboden. Ten behoeve van hun eigen veiligheid werd door de commissie op diverse plekken geconstateerd dat deze geweldsmiddelen toch in de cellengangen werden gedragen. De commissie ziet, gelet op de veiligheid van de verzorger, hiervan de noodzaak in en adviseert op dit punt het Landelijk Reglement Arrestantenzorg te herzien.

2.4.5 Risicovolle situaties

In het cellencomplex te Venlo is de commissie bij haar inspectie in het laatste kwartaal door de dienstdoende verzorger gewezen op een tweetal in potentie risicovolle veiligheidssituaties.

1. Scheiding toegang BPZ / arrestantenzorg: Op de route naar de verhoorgang op de tweede verdieping, ontstaat de situatie dat een arrestantenverzorger alleen is met een arrestant. Boven aan de trap bestaat de risicovolle situatie dat (door de strikte scheiding van arrestantenzorg en BPZ) bij eventuele ongeregelde heden de BPZ aanwezig in de verhoorgang geen toegang heeft tot het trappenhuis om assistentie te verlenen. Hulp kan uitsluitend verleend worden van onderaf door de arrestantenzorg. De commissie acht dit probleem van wezenlijk belang en heeft dan ook ten eerste aanbevolen om zo spoedig mogelijk de toegang vanaf de tweede verdieping mogelijk te maken. Het verplaatsen van de arrestant door 2 verzorgers i.p.v. één neemt dit risico niet weg.
2. De commissie werd meegenomen naar de lift en bij het opengaan van de deuren, merkte de commissie direct op dat de lift geen kooi bevat voor het tijdelijk insluiten van arrestanten bij het vervoer met de lift. Dit acht de commissie een onacceptabel veiligheidsrisico. Draag zorg voor het plaatsen van een kooi in de lift, wanneer hiermee arrestanten worden vervoerd.

Bij de ophoudkamers van de rechtbank Maastricht heeft de commissie geconstateerd dat de tussendeur van het complex naar de wacht door een spie wordt opengezet. Hiermee vervalt de compartimentering in het geval van een brand en dit hiermee komt de brandveiligheid in het geding. De commissie heeft geadviseerd de deur te allen tijde te sluiten (hoe onpraktisch ook).

De detectiepoort bleek hier ook uitgeschakeld, omdat deze naar zeggen dikwijls loos alarm gaf. Er is daar aangeraden na te gaan hoe dit komt en de poort weer in te schakelen.

Door wijzigingen in interne bedrijfsvoering is het tegen het einde van het jaar bij de rechtbank Maastricht een stuk rustiger geworden. De commissie heeft haar zorg uitgesproken voor het verslappen van de aandacht bij een lage werkdruk.

2.5 Verzorging / bejegening

2.5.1 Medische zorg

¹¹ De status van het Landelijk Reglement Arrestantenzorg was in 2015 nog een concept en dateert van oktober 2014.

De gang van zaken betreffende binnenkomst arrestant met medicatie is bij het cellencomplex Maastricht als volgt:

- de medicatie die door de arrestant wordt meegebracht wordt bij fouillering in de daarvoor bestemde bakjes bij de bezittingen van de arrestant bewaard.

De GGD-arts beoordeelt of en welke medicatie de arrestant nodig heeft en vult een pillendoosje met de dagdosis. Op genoemd pillendoosje staat een code die correspondeert met de code op het arrestantenformulier. Bij langer verblijf van de arrestant wordt een fax gestuurd naar de apotheker waarna de benodigde medicijnen door de apotheker worden geleverd. In een ordner worden lijsten bewaard van data wanneer de GGD-arts is geweest.

De commissie is van mening dat het idee van eigen voorraad medicijnen en verbandmiddelen in de coördinatie-ruimte prima is, echter dient de uitvoering anders te worden vormgegeven. Te denken valt aan een afsluitbaar ladensysteem volgens voorbeeld van de rechtbank Roermond. De medicatie en verbandmiddelen liggen nu namelijk open en bloot in een metalen kantoorkast.

Bi de inspectie van het cellencomplex te Roermond werd in het laatste kwartaal geconstateerd dat de artsenkamer niet op orde was. Een artsenkamer is volgens de commissie geen depot van een apotheek. Er lagen in de kast op de artsenkamer veel aangebroken verpakkingen van medicijnen die niet tot de zogenaamde "huisapotheek" behoren (paracetamol, aspirines, neusdruppels, etc.) maar medicijnen die kennelijk eens door een arrestant waren gebruikt. Los van het feit dat de medicijnkast niet was afgesloten was geen enkele administratie voorhanden van de aanwezige medicijnen.

Daarnaast is de artsenkamer geen opslagplaats van oude pc's, printers en telefoons. Los van het feit dat dat onhygiënisch is, is het ook niet in het belang van de veiligheid van de arts en arrestant om dat daar op te bergen. De commissie heeft geadviseerd om de arts op zijn verantwoordelijkheid te wijzen om de medicatiekast te allen tijde af te sluiten (de behandelkamer van de arts is niet af te sluiten). Daarbij dient de medicijnkast geschoond en behoorlijk geadmistreerd te worden. Tevens heeft de commissie geadviseerd om een afgesloten en schone koelkast in gebruik te nemen voor het bewaren van gekoelde medicatie, die alleen in gebruik is door de arts. Op de diverse inspectielocaties wordt hier wisselend mee omgegaan.

2.5.2 Oogdouches

De commissie heeft bij divers inspecties in 2015 geconstateerd dat de oogdouches niet naar behoren functioneren. Er loopt erg veel water aan de onderkant weg, of de caps zijn verdwenen. Bij latere inspecties bleken enkele oogdouches vervangen of gerepareerd te zijn.

Bij de rechtbank in Roermond bleken in het tweede kwartaal nieuwe oogdouches geïnstalleerd te zijn. Deze zijn niet voorzien van plastic kapjes. Bij juist gebruik van de huidige oogdouches (arrestant buigt geheel naar voren) zijn er scherpe randen aan de oogdouches waarbij de arrestant een verwonding kan oplopen.

2.5.3 Persoonlijke verzorging

Door de commissie is aandacht gevraagd voor de hygiëne van de artikelen voor persoonlijke verzorging bij de opslag. Bij de inspectie van het cellencomplex in Venlo in het derde kwartaal bleek een aangebroken verpakking maandverband in de voorraadkast te liggen. In een plastic bak ernaast lagen los de papieren onderbroeken.

2.6 Bevindingen van arrestanten

In 2015 heeft de commissie met 13 arrestanten gesproken (6 meerderjarige mannen, 5 minderjarige jongemannen en 2 meerderjarige vrouwen). Omdat enkele inspecties op een laat tijdstip waren gepland (23:00 uur) is in 3 gevallen afgezien van een gesprek.

Over het algemeen waren de arrestanten tevreden over de verzorging en bejegening door de arrestantenverzoekers. Een enkeling was niet te spreken over de wijze van aanhouding (hardhandig), het brood (was klef), door drukte nog niet kunnen bellen en de wijze van vervoer (hoge snelheid, 150 km per uur).

Naar aanleiding van het gesprek met een minderjarige jongeman die in de nacht was binnengebracht, verbaasde de commissie zich erover dat de jongen nog geen contact met zijn moeder heeft gehad. De verzoekers gaven aan dat zij met een bezetting van 2 man in de nacht geen arrestanten van de cel halen voor het plegen van telefoontjes. Op het tijdstip van inspecteren (circa 11:00 uur) had de jongen nog niet kunnen bellen. De richtlijn omtrent de behandeling van minderjarigen in een cel schrijft immers voor dat zij te allen tijde contact mogen hebben met ouders en/ of advocaat.

2.7 Thema's

2.7.1 Suïcide preventie

De commissie heeft bij haar inspecties in 2015 extra aandacht besteed aan de aanwezigheid van gevaarlijke voorwerpen in het kader van suïcide preventie. Zo heeft zij voor het cellencomplex Venlo met klem geadviseerd om de metalen kledinghaakjes welke met een schroef gemonteerd zijn in de muur, te verwijderen. Als alternatief kunnen plastic haakjes op de muur geplakt worden, die afbreken onder groot gewicht.

Het onderwerp suïcide preventie wordt door arrestantenzorg periodiek besproken met de GGD artsen. Medewerkers krijgen tips van crisisdienst en maken ook gebruik van hun opgedane ervaring op dit gebied.

2.7.2 Inspecties ten tijde van evenementen

De sfeer bij het voormalig cellencomplex Sittard bij de inspectie ten tijde van het scholierencarnaval, was volgens de commissie gespannen en licht nerveus daar het druk was in de binnenstad. De algemene indruk van het complex was goed, alles mooi schoon en gereed voor gebruik.

De commissieleden hebben ten tijde van carnaval in Venlo en evenals het jaar ervoor, afgezien van een inspectie vanwege enorme drukte. De commissie heeft de chef arrestantenzorg gevraagd of door het aanpassen van de personeelsplanning geanticipeerd kan worden op drukte in het cellencomplex. De afspraak is dat de medewerkers van de basispolitiezorg bijspringen indien nodig. Het inplannen van extra personeel heeft volgens de chef arrestantenzorg weinig nut, aangezien iedere arrestant door hetzelfde 'loket' moet bij insluiting.

Bij de inspectie van het cellencomplex te Maastricht ten tijde van de opening van het carnaval seizoen, oordeelde de commissie dat hoewel er sprake was van grote drukte, zij de indruk had dat de 4 aanwezige arrestantenverzoekers opgewassen waren tegen de drukte en alles onder controle hadden.

In het laatste kwartaal bracht de commissie een bezoek aan het cellencomplex te Heerlen tijdens het meerdaagse evenement Serious Request 2015. Naar aanleiding van hetgeen zij daar zagen en hoorden, constateerde zij dat Heerlen goed voorbereid lijkt op de gang van zaken rond arrestanten in het kader van SR15.

2.7.3 Inspecties aan voetbalstadions

In 2014 heeft de commissie voor het eerst een bezoek gebracht aan een voetbalstadion (Fortuna Sittard), met als doel de werkwijze te achterhalen in het geval van een arrestatie binnen het voetbalstadion. Welke faciliteiten zijn voorhanden en zijn deze adequaat? In navolging hiervan zijn in 2015 de stadions van VVV en MVV bezocht. Geconcludeerd wordt dat de werkwijzen bij wedstrijden overeenstemmen en deugdelijk zijn. De medewerkers en

vrijwilligers zijn op een verantwoorde wijze bezig met de veiligheid in en om het stadion. De bevoegdheden van de stewards bij aanhouding betreft een grijs gebied.

2.7.4 Oneigenlijk gebruik politiecellen

Op diverse locaties is door de commissie geïnformeerd naar de afspraken omtrent het opvangen van verwarde personen. De officier van dienst (OVD) stuurt dit proces aan, met de huisartsenpost zijn hier afspraken over gemaakt. De verzorgers hanteren geen andere werkwijze dan het voorzichtig benaderen van de arrestant.

2.7.5 Mechanische middelen

In afwachting van nieuw landelijk beleid hieromtrent, wordt in de eenheid Limburg de huidige werkinstructie gehanteerd. Het protocol bleek op de meeste cellencomplexen niet voorhanden. De mechanische middelen dienen uitsluitend door de Arrestatie Eenheid (AE) aangebracht te worden op last van de hulpofficier van justitie (hovj). Op de cellencomplexen liggen diverse middelen opgeslagen, waaronder schilden, riemen, lange wapenstokken en helmen. Deze zijn voor onbevoegden bereikbaar.

2.7.6 Bezoek SPT

Van 28 tot en met 31 juli 2015 bracht een delegatie van de Subcommittee on Prevention of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (SPT) een vierdaags bezoek aan Nederland, om de oprichting en het functioneren van het National Preventive Mechanism (NPM) te onderzoeken. In landelijk overleg is het programma van het bezoek ter sprake gekomen en heeft de voorzitter voorgesteld om de delegatie op 29 juli een bezoek te laten brengen aan de eenheid Limburg. Met dit voorstel is – in eerste instantie – ingestemd. Helaas en tot teleurstelling van de commissie, is in een vergevorderd stadium van de voorbereiding door de delegatie besloten om af te zien van een bezoek aan Limburg. Naar aanleiding van het vierdaags bezoek van het SPT aan Nederland en hun bevindingen (in het bijzonder het oordeel van de SPT dat de inspecties in Nederlands niet conform het VN verdrag worden uitgevoerd (onafhankelijk), de inspecties vallen immers onder het ministerie), is landelijk besloten dat er een zelfassessment voor de CTA inspectie zal worden georganiseerd. De verwachting is dat de werkgroep half 2016 zal komen tot een voorstel.

Bijlage 1: Overzicht van de inspectiebezoeken in 2015

Datum inspecties	Cellencomplex/ ophoudkamers	Extra aandachtspunt
14 januari 2015	Ophoudkamers Rechtbank Maastricht	<ul style="list-style-type: none"> • Landelijk thema: inventarisatie voorzieningen in gerechtsgebouwen • Inventarisatie cameratoezicht • Aanwezigheid en gebruik intakeformulier • Registraties checken • Interview richten op totale insluitingsduur bij de rechtbanken
14 januari 2015	Cellencomplex Maastricht	
06 februari 2015	Cellencomplex Roermond	
06 februari 2015	Ophoudkamers Rechtbank Roermond	
06 februari 2015	Ophoudkamers BE Sittard (scholierencarnaval)	
14 februari 2015	Cellencomplex Venlo	
25 februari 2015	Ophoudkamers BE Kerkrade	
25 februari 2015	Ophoudkamers BE Vaals	
25 februari 2015	Cellencomplex Heerlen	
09 maart 2015	Ophoudkamers BE Horst	
09 maart 2015	Ophoudkamers BE Weert	
09 maart 2015	Ophoudkamers BE Leudal	
18 maart 2015	Ophoudkamers BE Tegelen	
18 maart 2015	Cellencomplex Venlo (carnaval, Zoepkoel)	
15 april 2015	Ophoudkamers BE Brunssum	<ul style="list-style-type: none"> • Landelijk thema: transport • Checklist medische zorg in gebruik? • Cyclus van technisch onderhoud van brandmeldcentrales controleren • M.b.t. verwarde personen en suïcide: 5 onderzoeksvragen • Cameratoezicht inventariseren
15 april 2015	Ophoudkamers BE Hoensbroek	
28 april 2015	Cellencomplex Heerlen	
28 april 2015	Ophoudkamers BE Valkenburg	
01 mei 2015	Cellencomplex Maastricht	
11 mei 2015	Ophoudkamers Rechtbank Maastricht	
27 mei 2015	Cellencomplex Venlo	
27 mei 2015	Ophoudkamers BE Helden- Panningen	
08 juni 2015	Cellencomplex Roermond	
08 juni 2015	Ophoudkamers Rechtbank Roermond	

10 juni 2015	Ophoudkamers BE Landgraaf	
08 juli 2015	Ophoudkamers BE Gennepe	<ul style="list-style-type: none"> • Landelijk thema: minderjarigen • Logboeken (inzien) • Protocollen • Auto's
08 juli 2015	Ophoudkamers BE Venray	
08 juli 2015	Ophoudkamers BE Horst	
21 juli 2015	Cellencomplex Heerlen	
04 augustus 2014	Cellencomplex Maastricht	
14 augustus 2015	Cellencomplex Roermond	
17 augustus 2015	Ophoudkamers Rechtbank Maastricht	
17 augustus 2015	Ophoudkamers BE Geleen	
17 augustus 2015	Ophoudkamers BE Sittard	
01 september 2015	Cellencomplex Venlo	
28 september 2015	Ophoudkamers Rechtbank Roermond	
06 oktober 2015	Ophoudkamers BE Echt-Susteren / Roerdalen	
26 oktober 2015	Ophoudkamers Rechtbank Maastricht	
30 oktober 2015	VVV Stadion	
09 november 2015	Cellencomplex Venlo	
12 november 2015	Cellencomplex Maastricht	
16 november 2015	Ophoudkamers Rechtbank Roermond	
16 november 2015	Cellencomplex Roermond	
30 november 2015	MVV Stadion	
23 december 2015	Cellencomplex Heerlen (Serious Request 2015)	

BIJLAGE 2: OVERZICHT VAN DE VERGADERINGEN IN 2015

Datum vergadering	Onderwerpen agenda
31 maart 2015	Multidisciplinaire richtlijn diagnostiek en behandeling van suïcidaal gedrag, rapport brandveiligheid van politiecellen van de VROM-inspectie, jaarverslag 2014 CTA Limburg, landelijk centrum CTA, ervaringen laatste inspectieronde, vaststellen inspectiethema volgende ronde, toezicht op transport. Extra deelnemer aan vergadering de heer Van der Bolt (hoofd AZ politie Limburg).
15 juni 2015	Onderzoek IV&J toezicht arrestantenzorg, klachten 2014, landelijk centrum CTA, ervaringen laatste inspectieronde, vaststellen inspectiethema volgende ronde, afscheid Wim van Amerongen (referent arrestantenzorg eenheidsleiding).
14 oktober 2015	Meldingen suïcide en pogingen 2 ^{de} kwartaal 2015, besluit beheer politie, besluit vergoedingen arrestantenzorg politie, regeling toezicht arrestantenzorg politie, landelijk centrum CTA, herbenoemingen en werving 2016, ervaringen laatste inspectieronde, vaststellen inspectiethema volgende ronde, nieuwe werkwijze CTA.
16 december 2015	Verslag vergadering voorzitters en secretarissen, landelijk centrum CTA, werving 2016, ervaringen laatste inspectieronde, inspecties MVV en VVV, Masterplanning 2016, nieuw inspectieformulier, wegwijs op de website, vaststellen inspectiethema volgende ronde. Extra deelnemer aan vergadering, mevrouw Brekelmans (referent AZ eenheidsleiding)